

DUNA-IPOLY NEMZETI PARK Igazgatóság

Iktatás kódja:

2006. MÁRC 10.

Iktatási kódja:

1093/2006

806/2005

Július 14. 2005

Moriz

**BENEDEK ENDRE BARLANGKUTATÓ ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET
KÖZHASZNÚ SZERVEZET**

Lieber Tamás elnök

2510 Dorog, Schmidt Sándor ltp. 36.3/15. Tel.: 20/520-1261, web: www.bebte.hu

<p>Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság Füri András igazgató részére</p> <p>1021 Budapest, Hűvösvölgyi út 52. Fax: (1) 200-1168</p>	<p>Tárgy: Jelentés a Sátorköpusztai-barlang 2005-ben végzett földtani, morfológiai kutatásáról</p>
---	---

Tisztelt Igazgató Úr!

Az alábbiakban tájékoztatom Önöket a Sátorköpusztai-barlangban végzett, 2005. évi kutatási tevékenységről.

A 2005 tavaszán kézhez kapott kutatási engedély birtokában kezdtünk hozzá a barlang szakmai vizsgálatához, melynek irányítását Sásdi László, a Magyar Állami Földtani Intézet geológus technikus, barlangi kutatásvezető irányította.

A kutatások, vizsgálatok az alábbiakra terjedtek ki:

- barlang anyakőzetének (triász dachsteini mészkő)
- kőzetet behálózó vörös agyagos erek
- oldásos formakincs (gömbfülkék, áramlási csövek és -csatornák)
- az elsősorban a Benedek Endre-teremben jellemző kalcittelérek (boxwork)
- tektonikai viszonyok
- karbonát, gipsz és limonitosodott pirít anyagú kiválások
- A Benedek Endre-teremben és a gömbfülkék alján található üledékek

A barlangban végzett kutatásokat a pontos fejlődéstörténeti elmélet kialakítása érdekében kiterjesztettük a Kis- és Nagy-Strázsa-hegy felszínére is. Ennek során górcső alá vettük a triász mészkő felszínén és ősi üregeiben levő üledékeket (Csolnoki F. homokköve), a kőbányákban található kalcit és barittelérek, öskarsztos kitöltésként számba vehető vörös kalcitos üregkitöltéseket.

A barlangból számos ásvány és kőzetmintát vettünk, lehetőség szerint a talapzaton felhalmozott törmelékből. Ezek egy részéről felületi és vékonycsiszolatok készültek, másrészt a MÁFI laboratóriumaiban teljes kémiai és röntgen vizsgálatokat végeztünk rajtuk. A megfigyelések és elemzési adatok alapján elkészült a barlang és a Nagy-Strázsa-hegy fejlődéstörténetéről alkotott elmélet, az eredményekről Sásdi László a 2005. évi

Barlangkutatók Szakmai Találkozóján számolt be vetített képes előadás formájában. Ennek összefoglalását jelentésünk végén közöljük. A kutatásokat nem tekintjük befejezetteknek, mert még számos kérdést célszerű tovább vizsgálni (pl. a kalcittelérek alapján több, a barlangot megelőző kalcitkiválási fázis, továbbá több gömbüst és borsókő képződési fázis mutatható ki). Vizsgálataink talán a barlang további feltárásához, új, ismeretlen részek megtalálásához segíthetnek hozzá.

A barlangban 2005. évben feltáró kutatás nem történt, ugyanakkor befejeződött a barlang világításának korszerűsítése. A balesetveszélyes lámpatesteket, vezetéket, aljzatokat eltávolítottuk, helyette az előírásoknak megfelelő eszközöket telepítettünk a barlang képződményeinek, formakincseinek károsítása, megváltoztatása nélkül.

Dorog, 2006. február 10.

Sásdi László
kutatásvezető

Lieber Tamás
elnök

Melléklet:**AZ ESZTERGOMI NAGY-STRÁZSA-HEGY ÉS A SÁTORKŐPUSZTAI-BARLANG
FEJLŐDÉSTÖRTÉNETE**

A sokáig a világ legrészebb barlangjának tartott Sátorkőpusztai-barlang jelenleg az eredetihez képest már csak torzó állapotban látható, mégis sok laikust és szakembert vonzanak megmaradt képződményei és formakincse. Bár régóta ismert, szakmai jellegű vizsgálata váratott magára. Ásványvizsgálati eredmények nem ismertek, így csak a felfedezők leírására (Jakucs L., Venkovits I.) hagyatkozva ment át a köztudatba a barlangot kitöltő ásványok jellege, az eredeti kiválások csak néhány rossz minőségű fekete-fehér fotó alapján képzelhetők el. A 2005-ben végzett vizsgálatok alapján sikerült megalkotni a barlang kialakulására és környezetének fejlődéstörténetére vonatkozó új elméletet, melyet az egyes fázisok alapján foglalunk össze.

- 1.Késő-triász – korai-kréta ? Anyakőzet (paleotalajokkal tagolt dachsteini mészkő) és mezozós (jura: mészkő, radiolarit, kréta: márga) fedőkőzetek keletkezése.
- 2.Késő-kréta ? Tektonikai folyamatok, majd ősi lepusztulási felszín létrejötte.
- 3.Késő-kréta vége ? Fiatal mezozós rétegek (kréta-jura) zömének lepusztulása, felszíni karsztosodás (mára lepusztult formakiccsel) törésvonalak mentén vörös kalciteres és cseppkő kitöltések keletkezése.
- 4.Késő-kréta - Korai-eocén ? Felszíni karsztformák és üregek létrejötte, egyes üregek kalcitos mészkőtörmelékkel történt kitöltődése (Barlang legfelső szintjét preformáló lapos, ferde hasadék).
- 5.Középső-eocén ? Tengerelöntés, triász mészkő befedődése, előző fázis üregeinek kitöltődése tengeri üledékekkel, részben kalcitkitöltéssel váltakozva. Barlangban üledékes hasadékkitöltések (Ferde-terem).
- 6.Korai-oligocén ? Vulkanizmus, mikro-boxwork kalciteres hálózat létrejötte. Strázsa-hegy területén és környékén az eocén üledékek részleges lepusztulása az infraoligocén denudáció hatására (Tokodi Formáció alsó szintjéig).
- 7.Késő-oligocén – korai-miocén ? Süllyedő területe, tengeri üledékképződés (homokkő, homok, agyag), fedett mélykarszt létrejötte. Tektonikai folyamatok, környezetben dácitos-andezites vulkanizmus, makro-boxwork kalciteres hálózat létrejötte (breccsazóna, hézagok kitöltődése helyenként pirittel, általánosan kalcittal, helyenként barit).
- 8.Késő-miocén - pannon ? Strázsa-hegy blokkos kiemelkedése, miocén-oligocén

fedőüledékek lepusztulása a hegy területén.

9.Pliocén ? Boxwork zóna alsó szintjében üregesedés, majd az üreg összeszakadása, felső szinten konzekvencia üreg létrejötte (mai Kővirág-terem).

10.Pliocén – korai-pleisztocén ? Felszakadt zóna tetőzónájában új üreg kialakulása korlátozott oldás során (kalciterekkel bezárt mészkőblokkok).

11.Középső-késői-pleisztocén ?

11.a ? Strázsa-hegy további, szakaszos emelkedése, karsztvízszint csökkenés. Agyagos oligocén üledék bemosódása a Kővirág-terembe, ezen vörös cseppkőkéreg, rajta dolomitos üledék(cseppkő)borítás.

11.b ? Karbonátos borsókő bevonatok keletkezése

11.c ? Kalcitos anyagú gipszképződmények (kérgék, oszlopok, cseppkövek), gipsz kristályok keletkezése (helyenként borsókővel váltakozva), néhol aragonit kiválása.

11.d ? Felső zónák gömbüstrendszerének kioldódása meleg, CO₂ dús pára feláramlás nyomán, kondenzvíz korrózióval. Karbonátanyagú oszlopok kialakulása (Nagyakna zónája). Középső szakaszok cseppkövesedése

11.e ? 1946-tól emberi beavatkozás

*Sásdi László
(Magyar Állami Földtani Intézet
1143 Budapest, Stefánia út 14.)*

2006 NOV 10

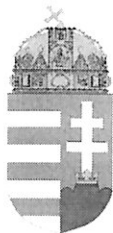
B-242/2006.

Késsé Nyevy A →

Nyilvántartás

11.13. Tülf

o. Jozsef

**ÉSZAK-DUNÁNTÚLI KÖRNYEZETVÉDELMI,
TERMÉSZETVÉDELMI ÉS VÍZÜGYI FELÜGYELŐSÉG**
mint első fokú környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi hatóság

9021 Győr, Árpád u. 28-32.

Levél cím : 9002 Győr, Pf. 471.

Telefon: Központi: 96/524-000, Ügyfélszolgálat: 96/524-001 Fax: 96/524-024

Ügyfélfogadás az Ügyfélszolgálati Irodán: Hétfő, Kedd, Szerda: 9-15 óráig,

Csütörtök: 9-16 óráig

Beadványában ügyiratszámunkra szíveskedjék hivatkozni!

<u>Iktatószám:</u>	H-13042-2/2006.	<u>Hiv. szám:</u>	-	<u>Tárgy:</u>	Esztergom – Benedek Endre
<u>Előadó:</u>	dr. Horváth Cecília	<u>Melléklet:</u>	1 db		Barlangkutató Egyesület tevékenysége a
					Sátorkőpusztai és a Strázsa-barlangban

- tájékoztatás -

Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

Természetvédelmi Hivatal

Barlangtani és Földtani Osztály

1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.

Az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség H-13593-8/2005. számú határozatával adott engedélyt a Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület Közhasznú Szervezet számára a Strázsa-barlang feltáró kutatására. A tevékenységről az engedélyes jelentést, beszámolót küldött, melyet ezúton továbbít a hatóság a T. Cím részére.

Győr, 2006. október 13.

dr. Horváth Cecília
dr. Horváth Cecília

ügyintéző

2006 NOV 10.

Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület
Közhasznú Szervezet
Lieber Tamás elnök

2510 Dorog, Schmidt Sándor ltp. 36. 3/15.
Tel.: 20/520-1261, e-mail: bebte@index.hu,
Internet: www.bebte.hu

Tárgy: Beszámoló

**Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi
és Vízügyi Felügyelőség**

Dr. Baranyai Judit osztályvezető részére

9021 Győr, Árpád u. 28-32.

Fax: 96/524-024

Tisztelt Osztályvezető Asszony!

Hivatkozva a Strázsa-barlang feltárására 2005-ben kiadott engedélyükre, a tevékenységről az alábbiakban számolok be, egyúttal benyújtom a továbbkutatásra vonatkozó kérelmünket is.

A Strázsa-barlangot az előzetes kérelemben foglaltak szerint az idei év nyarán, augusztus 5-én kb. 10 ember 6-8 órás munkájával nyitottuk meg. Magát az üreget 1963-ban fedezték fel a szomszédos Sátorkőpusztai-barlanggal foglalkozó dorogi Kadics Ottokár Barlangkutató Csoport tagjai. Az 1970-80-as évek során tapasztalt rongálások miatt döntöttek úgy, hogy a barlangot tartósan lezárják, amit végül is a bejárat beomlásával értek el (az üreg bejáratára vaslemezt helyeztek, majd arra agyagos törmeléket, illetve sziklatömböket bontottak. A munka oroszlánrészét a befolyó esővíz végezte el, ami az agyagot kellő mértékben tömörítette). Az 1980-as években elvégzett lezárás tartósnak bizonyult, olyannyira, hogy sokan a barlang létezéséről is megfeledkeztek.

Egyesületünk még 2005-ben döntött úgy, hogy a rákövetkező évben, vagyis 2006-ban a barlang újbóli megnyitásának feltételeit megteremti. Ezt több okból is indokoltnak tartottuk. Egyrészt úgy látjuk, hogy a természetvédelem ma már elérte azt a szintet, ami kellő védelmet biztosít a későbbiekben, másrészt a „nagybarlangban”, vagyis a Sátorkőpusztaiban végzett tudományos vizsgálatok során felmerült néhány kérdésre itt véltük megjelenni a válaszokat.

Az alábbiakban következzenek a megnyitás részletei (ahogy az a BEBTE honlapján is olvasható):

A betemetett bejárat kibontása egy kötélpálya kiépítésével kezdődött, melynek segítségével a bejárat előtt felhalmozódott tetemes mennyiségű agyagot, valamint az illegális behatolást megakadályozó tornás kötőmböket emeltük felszínre (ez utóbbiakat még a helyszínen kisebb darabokra véstük). A közel 2 méternyi leásás után értük el az üreget lezáró vaslemez (egykori ajtó) alját, aminek kirántásával feltárult maga a barlang is.

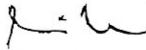
Az ismerkedő bejárást az üreg kitakarítása követte. A két évtizede lent lévő csille, illetve erőteljesen rozsdásodott vasszerelvények kihordása után az ún. belső bejárat lezárása történt meg. (A tényleges bejáratnál négy méterre a járat összeszűkül, lehetővé téve egy kis méretű, de a sajnos a későbbiekben nem kizárható rongálási szándéknak jól ellenálló ajtó elhelyezését.)

Kezdetben úgy véltük, hogy maga az üreg barlangkutató szemmel nézve nem jelent különösebb szenzációt, hiszen a mindössze kb. 50 méternyi járathálózatának kitöltéseit - melyek a szomszédos Sátorköpusztai-barlangéval megegyeznek - még az 1970-es, 80-as években erőteljesen megrongálták. Az elmúlt hetek ismételt bejárásai (beleértve az első alkalmakkor nem vizsgált felső szintet is), azonban megváltoztatta véleményünket. A felső zónában ugyanis képződményekkel gazdagon kitöltött üregeket találtunk, olyanokat, melyek elhelyezkedésük révén a rongálók elől is rejtve maradtak. Ráadásul jó néhány képződménytípus - mely feltételezések szerint egykoron a szomszédos Sátorköpusztai-barlangot is díszítették, de ott ma már nem lelhetők fel -, itt megtalálhatók.

Ezért is tartjuk szükségesnek a Strázsa-barlang alapos tudományos feldolgozását, melyre ezidáig nem volt lehetőség.

Tisztelettel kérjük, hogy a mellékelt kutatási terv alapján részünkre a kért engedélyt kiadni szíveskedjenek.

Dorog, 2006. október 11.

Köszönettel:
Lieber Tamás

Földtani vizsgálatok az esztergomi Strázsa-barlangban (Kutatási terv)

A Strázsa-barlang előterében (jóval a belső barlang felfedezése előtt, 1922-ben) ugyan már történtek ásványtani és földtani vizsgálatok, a „tényleges” barlang tudományos feldolgozása napjainkig nem történt meg. Ezt az állapotot tükrözi a Székely Kinga által szerkesztett, 2002-ben megjelent „Magyarország fokozottan védett barlangjai” című könyv erre vonatkozó fejezete is Takácsné Bolner Katalin tollából, aki a barlangot ismertette.

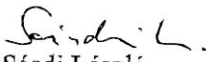
A barlangot üzemeltető Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület (BEBTE) ezt a jelentős szakmai hiányt szeretné pótolni az elkövetkezendő években. Ehhez a nyár végén újra feltárt barlang járataiban – az in situ képződmények megóvását szem előtt tartva – ásvány, kőzet és üledékmintákat szeretnénk venni. Ezt a különféle képződmények leírása és laboratóriumi vizsgálata egészítené ki, ez utóbbiak a szakmai kutatást vezető Sásdi László barlangi kutatásvezető munkahelyén, a Magyar Állami Földtani Intézet laboratóriumaiban készülhetnek el. A mintagyűjtést és a vizsgálatokat a környék többi barlangjában is elvégeznénk, kiegészítve a Sátorkőpusztai-barlang közelmúltban elvégzett vizsgálatait.

Mintatípusok:

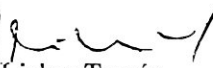
- Kőzetminták az anyakőzetből, a bontott (porlott) kőzetből, illetve a dachsteini mészkő paleotalaj szintjeinek anyagából. Vizsgálatok: RTG, kémia.
- Kőzetminták a barlangban található paleokarsztos maradványüledékekből (vörös kalcit, illetve törmelékes üledékek). Vizsgálatok: kémia, RTG.
- Üledékminták az anyakőzet breccsazonáinak sárga és vörös agyag kitöltéseiből. Vizsgálatok: RTG, kémia, mikrop plankton, pollen.
- Üledékminták a barlang üledékes kitöltéseiből: belső-terem sárga és szürke agyag, illetve egyes legfelső szintű gömbfülkék helyben maradt kitöltéséből. Vizsgálatok: RTG, kémia, mikrop plankton, pollen.
- Ásványminták a különféle megjelenésű kiválásokból. Vizsgálatok: RTG, DTA.

Az adatokból várhatóan választ kapunk a terület többfázisú karsztosodásának folyamatára vonatkozó kérdésekre, illetve a barlang több fázisú kialakulásának, az ásványok keletkezésének problémái is megmagyarázhatóak lesznek. Eredményeinket a kutatási jelentésen kívül egyéb publikációkban is szeretnénk közreadni.

Budapest, 2006. október 11.

Sásdi László
Barlangi kutatásvezető
(Kutatásvezetői engedély száma: 127)

Lieber Tamás
BEBTE elnök

Benedek Endre Barlangkutató és Természetvédelmi Egyesület
Közhasznú Szervezet
 Lieber Tamás elnök

2510 Dorog, Schmidt Sándor ltp. 36. 3/15.
 Tel.: 20/520-1261, e-mail: bebte@index.hu,
 Internet: www.bebte.hu

Tárgy: Engedélykérelem

**Észak-Dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi
 és Vízügyi Felügyelőség**
 Dr. Baranyai Judit osztályvezető részére

9021 Győr, Árpád u. 28-32.
 Fax: 96/524-024

Tisztelt Osztályvezető Asszony!

Az alábbiakban egy, a Sátorkőpusztai-barlangra vonatkozó engedélykérelemmel fordulunk Önökhöz.

Az egyesületünk által gondozott barlang az idei évben ünnepli feltárásnak 60. évfordulóját. Erre a jeles alkalomra, és persze emlékezve a szomorú eseményekre is, emléktáblákat szeretnénk elhelyezni a barlang bejárati termében (Fogadó-terem).

Az annak idején mesterségesen kitágított bejárati csarnok képződménymentes falfelületére - melyet még az 1990-es évek végén tűzoltók segítségével letisztítottunk - kerülne a tervezett két márványtábla.

A márványt, melyből a két darab, 40 x 40 cm-es, 4 cm széles lapot kivágtunk, a dél-tiroli Laas kisváros márványüzeméből szereztük.

A táblák tervezett szövegezése a következő:

Dr. Jakucs László (1926-2001) és Venkovits István (1913-2006)	Krampe Géza, Legény Károly, Várhidi Károly, Várhidi Rezső, Virágh Imre
A barlang feltáróinak emlékére állította a BEBTE 2006 októberében	A barlang felfedezőinek emlékére állította a BEBTE 2006 októberében

Szíves támogatásukat ezúton is köszönjük.

Dorog, 2006. október 11.

Tisztelettel,

 Lieber Tamás elnök

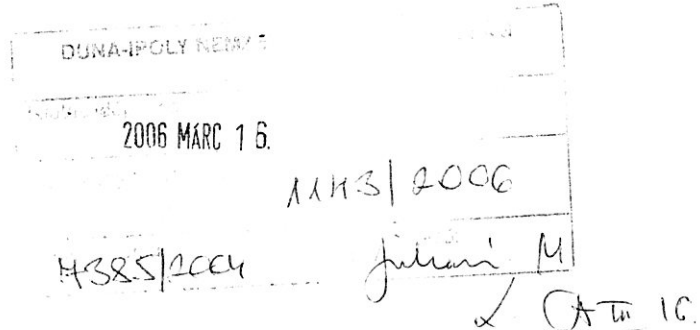
**BENEDEK ENDRE BARLANGKUTATÓ ÉS TERMÉSZETVÉDELMI EGYESÜLET
KÖZHASZNÚ SZERVEZET**

Lieber Tamás elnök
2510 Dorog, Schmidt Sándor ltp. 36.3/15.
E-mail: bebte@index.hu; web: www.bebte.hu

Tárgy: Jelentés a Strázsa-barlang
2005. évi kutatásáról

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága
Füri András igazgató részére

Fax: 200-1168

Tisztelt Igazgató Úr!

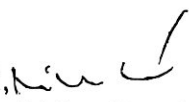
A kutatási engedélyben foglaltak szerinti jelentési kötelezettségünknek eleget téve – a Dorog melletti Strázsa-barlang kapcsán – az alábbiakról tájékoztatom Önöket:

Jóllehet a barlangra 2005-től érvényes kutatási engedélyünk van, tényleges kutatómunkát az elmúlt évben nem végeztünk, mert tevékenységünket a Sátorkőpusztai-barlangra koncentráltuk.

Az idei évben azonban, amennyiben a feltételek adottak lesznek, egy nyári tábor keretében a barlang újbóli megnyitását és szakszerű lezárását tervezzük.

A konkrétumokról Juhász Márton barlangtani felügyelőt időben tájékoztatni fogjuk.

Dorog, 2006. február 15.

Tisztelettel,
Lieber Tamás

